СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 1. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 2 січня, 1934. VOL. XLII. No. 1. Jersey City, N. J., Tuesday, January 2, 1934. THREE CENTS.

УРЯД ПРОТИ ПРОЄКТУ БАНКОВОГО КОДЕКСУ

ВАШИНҐТОН. — Проти проєкту банкового кодексу, предложеного ґрупою нюйорських банкирів, знялася справжня буря протестів.

Як тільки в ґазетах появилися головні точки цього кодексу, ґенерал Джансон, адміністратор відбудови краю, негайно виступив публично проти проєкту. Він наперед заперечив, буцімто цей кодекс мав уже його потвердження; потім виступив проти ріжних точок проєкту, спеціяльно проти пропонованих оплат за ріжні банкові транзакції.

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ ПРО ЗАЯВУ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНҐТОН. — Ґазети, урядовці та дипльомати широко дискутують про заяву президента Рузвелта на вечері в память Вудрова Вилсона.

Опінії годяться тільки щодо одного: всі вважають заяву дуже важною політичною енунціяцією. Далі погляди розходяться. Одні кажуть, що ця заява нищить доктрину Монрова, а інші кажуть, що вона її піддержує й доповняє. Одні кажуть, що вона ставить межі й кінець американському імперіялізмови, інші, що вона його тільки закриває.

Більше однодушности можна завважити в опінії ґазет і урядників ріжних держав латинської Америки. Ця приняла заяву Рузвелта назагал дуже прихильно.

ЗАВОРУШЕННЯ В АРҐЕНТИНІ.

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Ледви розїхався Пан-Американський Конґрес, що мав покласти тверді основи п[illegible] взаїмні мирні відносини між державами Америки, а вже в Арґентині вибухло повстання населення проти уряду.

Повстання захопило чотири провінції Арґентини й заставило уряд проголосити воєнний стан у цілім краю. Всі публичні будинки стережуть війська. Ґазети виходять під строгою цензурою.

Причиною повстання було те, що уряд заборонив лівому крилу радикальної партії брати участь у виборах.

СИЛЬНІ МОРОЗИ.

ВАШИНҐТОН. — Цілу східню полосу Америки навістив у пятницю сильний мороз. Температура понижче зера Фаренгайта не є зовсім рідкістю.

У декотрих місцевостях у Злучених Державах, наприклад у горах Адирондакс, мороз доходив майже до 50 ступнів.

Сильні морози панують теж у Канаді. Звідти доносять про 50 смертей через замерзнення.

СЕНАТОРИ ХОЧУТЬ ЗМІНИТИ МОНЕТАРНУ СИСТЕМУ.

ВАШИНҐТОН. — Недавній приказ президента Рузвелта про биття срібних монет заохотив 18 сенаторів виступити з публичним домаганням замінити монетарну систему Америки з золотої на двометалеву, себто оперту на золоті й сріблі.

На чолі руху за цей, так званий біметалізм, стоять сенатори Бора й Ґвілер.

УРЯДОВІ КАМПАНІЇ ПРОТИ ХАБАРНИЦТВА.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Суд видав уже присуд проти 5 осіб, обжалованих за „фіксування" присяжних суддів. Три з них дістали найвищу кару, що сягає до 3 літ, а два інші нижчу кару, до 2 літ.

У Ню Йорку далі ведеться слідство проти хабарників у бюрі дозволів. Прокуратор, здається, буде домагатися поставлення їх перед суд.

Велика лава присяжних суддів у стейтовому суді в Ню Йорку постановила поставити на лаву обжалованих двох людей, які вимушували на робітниках заплату за роботи.

ВИЛОМ З ВЯЗНИЦІ.

АТМОР (Алабама). — З вязничної стейтової фарми втекли 29 осіб.

Вязні вбили фармера та поранили в бійці трох сторожів. 5 з них опісля зловлено та відставлено до вязниці. Решта ще на волі. За ними слідить поліція з гончими собаками.

МАЮТЬ ТРАТИТИ 18-ЛІТНЬОГО ХЛОПЦЯ.

КЕНОН СІТИ (Колорадо). — Стейтовий губернатор відмовився помилувати Волтера Репина, 18-літнього хлопця, засудженого на смерть за вбивство шофера. Хлопця мають стратити удушливим ґазом.

Ґубернатор заявив, що душення ґазом є варварством, але він не має законних основ зміняти рішення суду.

ПЕРЕГОНИ ЛІТАКА ЗІ СМЕРТЮ ВДАЛИСЬ.

БОЛТИМОР. — Дитина Тремелів, котру привезено літаком з Тексасу на операцію мозку, перейшла операцію вдало й знаходиться на дорозі до виздоровлення.

СОРОКЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ДО

ШАНОВНИХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ І ВСІХ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

Український Народний Союз вступає в 1934-тий рік. Це не звичайний і не буденний рік, а рік надзвичайний, святочний, бо рік, у якім У. Н. Союз **СВЯТКУЄ 40-ЛІТНЮ РІЧНИЦЮ** свого існування.

В той сороковий рік вступає У. Н. Союз повний надій і сподівань у краще завтра, маючи за собою 20,000 старших членів, 10,000 молоді і три і пів міліона маєтку.

Вступає в сороковий вік життя, певний своєї сили, гордий зі своїх дотеперішних успіхів, але заразом і свідомий тих завдань, які його чекають.

Три міліони долярів, виплачених на запомоги, це його минувшість, яка є доказом вірности Союза супроти своїх членів.

Трицять тисяч членів — це памятник його великої праці.

Три і пів міліона долярів — це запорука його будучности.

Праця для піднесення нашого народу на становище рівноправне з іншими націями світа — це друга сторінка його громадської діяльности.

І з якого боку не глядіти на працю У. Н. Союза, то треба ствердити, що він виконав свою важку службу супроти свойого членства, цілої іміґрації та всього українського народу якнайкраще. Щоби ту службу пошанувати, то з нагоди **40-ЛІТНІХ РОКОВИН** його оснування, які припадають у цьому році, назначуємо

1934-тий РІК -- ЮВИЛЕЙНИМ РОКОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

Кожду нову добу в житті народу творять ті ідеї, які в дану добу родяться. Нову добу в розвитку української іміґрації в Америці започаткувала та ідея, яка зродилася **22 ЛЮТОГО 1894 РОКУ:** ідея **ОСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.** Дня 22 лютого 1894 року, саме в день народин великого сина американської землі, Джорджа Вашинґтона, буде сорок років від того часу, коли в місті Шамокін, Па., зійшлася мала горстка українських іміґрантів на перші збори, щоби там положити основи під будову тої орґанізації, яка сьогодня носить назву: Український Народний Союз.

На першій конвенції, яка відбулася в Шамокін, Па., 30 травня 1894 року, була також тільки мала горстка делеґатів, бо всього 17. Стан каси виносив тоді $220.35, а перший звіт про стан членів, поданий 15 січня 1895 року, начисляв їх 505.

Та нині Союз у силі віку, за ним сороклітня важка, невсипуща праця; за ним сорок літ життя, змагань, поступу та зросту в десятки тисяч членства і в міліоновий маєток. 40 років це великий шмат часу. Багато за той час змінилось. У. Н. Союз мусів перенести неодну бурю, неодну важку спробу. Як кождий провідник-піонір, він мусів видержати ввесь пробний огонь зі сторони ворогів. Та завдяки свойому ідейному членству, завдяки тим щирим і безкористовним працівникам, що довгими літами давали даремно свій труд і час для добра орґанізації, він потрапив перебороти всі трудноші, вийти побідним з ріжних кріз і потрясень та здобути собі перше місце в рядах найсолідніших запомогових орґанізацій.

А попри свою міцну фінансову структуру, попри солідне і точне сповнювання всіх зобовязань супроти свойого членства, він перебирав завсіди на себе також відповідну пайку народнього обовязку, того обовязку, який спочиває на іміґрації кожного народу, а зокрема народу поневоленого. Серед ріжних обставин він прямував туди, де цього вимагала загальна всенародня потреба. Не було такої справи, що торкалась би життєвих, культурних і визвольних змагань української нації, в якій Союз не забирав би рішаючого голосу.

Та ті всі надбання, ті цінні прикмети нашої орґанізації можуть знівечитись, коли ми вже заздалегідь не подбаємо про тих, які мають продовжувати традицію минулих досягнень, коли ми не доложимо дбайливих старань, щоб наші ряди не рідшали, щоби по старих піонірах прийшли їм подібні, прийшли нові, свіжі сили, молода кров.

Тому Сороклітній Ювилей має бути не тільки ювилеєм 40-літньої дотеперішньої праці; не тільки пошануванням дотеперішніх здобутків; це має бути в першій мірі **ЮВИЛЕЙ ЗАКРІПЛЕННЯ, ПОСТАВЛЕННЯ НОВОЇ ТВЕРДОЇ ОСНОВИ** під нашу орґанізацію. А вдержати дотеперішні здобутки і поставити нову, тверду основу під нашу орґанізацію, можуть тільки **РЯДИ НОВИХ, МОЛОДИХ ЧЛЕНІВ.** Тому то проголошуємо цілий 1934-тий Ювилейний Рік заразом

РОКОМ ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ

для приєднування тих нових, а зокрема молодих членів. Бо якраз молодь має всі завдатки найбільше заважити на дальшому будівництві У. Н. Союза. Вона виховалася на вільній американській землі серед кращих обставин, вона мала змогу осягнути кращу освіту ніж старе покоління, її батьки. Ті нові ідеї, нові кращі думки вона внесе до нашої орґанізації, стаючи в її ряди. Своїм знанням вона причиниться до доцільнішого й успішнішого розвитку тої орґанізації. Вона, обнявши її керму, потрапить не тільки вдержати дотеперішні здобутки; вона їх розвине, поширить, змодернізує. А тоді сучасне старе покоління буде спокійне за судьбу тої орґанізації, яку воно розбудовувало протягом 40 років, буде відходити з поля праці з тим внутрішнім задоволенням, що його труди не були даремні, бо бачитиме свою молодь на правильній дорозі. А та правильна дорога веде власне через членство в У. Н. Союзі. Коли тепер обходимо Сороклітній Ювилей У. Н. Союза, то пошануємо той ювилей найкраще тим, що в тому році будемо старатися знайти звязок з минулим та створити основи для будуччини. Тим звязком будуть наші власні діти, як їх впишемо в члени У. Н. Союза.

Бо будуча доля У. Н. Союза є тепер тісно звязана з **МОЛОДИМ ПОКОЛІННЯМ.** Теперішній стан нашої орґанізації вимагає, щоби покласти особливий натиск на вербування молоді. Бо хоч Союз має нині поважне число членів і поважне майно; хоч це успіх великий, то всеж він не такий, який міг би бути, коли би ми всі працювали для добра Союза.

Розложенням праці на всіх та завершенням нашого успіху хай буде 1934-тий Ювилейний Рік. В тому році хай праця над приєднуванням нових членів буде розложена на кождого члена, на кожду членицю У. Н. Союза, на кождого батька, на кожду матір української дитини. Тоді нам не буде важко сповнити той обовязок, який на нас накладає Ювилейний Рік. Тоді не буде нам трудно принести нашому Батькови-Союзови скромний **ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР.** Той ювилейний дар, якого від нас очікує Український Народній Союз, це

5,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Придбати 5,000 нових членів — це **КЛИЧ ЮВИЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ,** який видвигає У. Н. Союз у свойому Ювилейному Році. Цей клич диктує нам **ПОТРЕБА ХВИЛІ.** Здійснити той клич — це: належно оцінити й пошанувати дотеперішні досягнення нашої орґанізації, це: додати У. Н. Союзови такої сили, щоби він міг проіснувати довгі покоління для добра і користи свойого членства, для добра і слави української іміґрації та всього українського народу.

Хоч Сороклітній Ювилей припав на час найбільшої матеріяльної скрути, ми той **КЛИЧ ЗДІЙСНИМО,** коли теперішній депресії протиставимо нашу орґанізованість, нашу збільшену енерґію й активність; коли всі візьмемося за ту важку щоденну працю; коли членство обеднається в тому Ювилейному Році одною думкою, що треба нам **ОПАНЦИРНИТИ НАШУ ОРҐАНІЗАЦІЮ** проти всяких будучих потрясень. Тим панцирем стануть тих 5,000 нових, молодих членів, злучених в одну велику родину, якою є Український Народний Союз.

Коли 20,000 членів і члениць станутъ до праці і будуть пильно дбати цілий рік, щоби дістати нових членів, то успіх буде запевнений. Коли кожді чотири члени будуть працювати над приєднанням тільки одного члена, то клич звербування 5,000 членів вже буде здійснений. А працювати чотиром членам над приєднанням одного нового члена, це не важке завдання, навіть у часах теперішньої депресії.

40 літ У. Н. Союз освічував старшому поколінню шлях до поступу і правди. Під своїм прапором він потрапив зєднати найкращу і найідейнішу частину української іміґрації.

Хайже в Ювилейному Році **ЗЄДНАЄТЬСЯ І МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ ПІД ЙОГО ПРАПОРОМ,** який впоїть у нього почуття кровної, історичної і культурної одноцільности з народом своїх батьків.

Хай цей Сороклітній Ювилей У. Н. Союза стане **ЮВИЛЕЄМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ** в Америці.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА:

Микола Мурашко, головний предсідник; **Інж. Володимир Малевич,** заступник гол. предсідника; **Марія Розоміло,** заступниця гол. предсідника; **Дмитро Галичин,** головний рекорд. секретар; **Роман Слободян,** головний фінанс. секретар-касієр: **Петро Маційовський,** завідатель „Свободи"; **Омар Е. Малицький, Дмитро Капітула, Антін Пашук,** члени контрольної комісії: **Стефан Слободян, Григорій Євусяк, Тарас Шпікула, Іван Лисак, Іван Ваверчак, Алексій Шаршонь, Микола Бусько, Ілія Гузар, Анна Боївка, Олена Придун,** радні.

ПОЛЬСЬКІ НАДУЖИТТЯ ПРИ ВИБОРАХ ДО МІСЬКИХ РАД

ЛЬВІВ. — При виборах до міських рад, які відбулися в трох воєвідствах, на українських землях під Польщею, здобули Українці всього 147 мандатів. На польські лісти припало 1,616 мандатів, а на жидівські 239. Значить, навіть Жиди здобули більше представництв ніж Українці.

Оті вибори, як голосила польська урядова преса, відбувалися під аполітичним знаком. А в дійсности виглядало так, що в таких українських містах як Перемишляни чи Долина не вибрано ні одного Українця до міської управи. А в Долині Українці прямо відмовилися голосувати, бо бачили, що польсько-жидівські махінації не дають їм можности вибрати своїх представників.

Українська преса витягає з тих виборів ту консеквенцію, що тепер треба залишити нашу стару звичку думати про села, а треба братися з цілою енерґією за здобуття українських міст, які є тепер польсько-жидівськими оазами на українській землі.

БОЯТЬСЯ ПОШИРЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ АКЦІЇ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Переведено численні арешти по цілім краю, а головно в столиці, у звязку з убивством румунського премієра Дуки. Кажуть, що арештованих нараховують на тисячі. В той спосіб хоче уряд здушити в зародку націоналістичний рух. Король Кароль ще далі поражений траґічною подією, яка скоїлася в Сінаї, коли то вбито Іону Дуку, премієра, кілька годин по тім, як він скінчив конференцію з королем і був у дорозі з поворотом до столиці.

Король одержав ріжні листи, в яких автори відгрожувалися, що премієр Дука буде вбитий як ворог румунського народу, а приятель Жидів. Найбільше проти нього ворогували за те, що він розвязав „Залізну Ґвардію", відому зі своєї боротьби з жидівством. Навіть ґенерал Кантакуцену, котрий походить з одної з найстарших і найвпливовіших румунських родин, телеґрафував у своїм часі до короля, щоби цей уділив йому авдієнції, на якій ґенерал вияснить королеви, що Дука повинен бути вбитий. Той самий ґенерал написав до Дуки, коли він розвязав „Залізну Ґвардію", що він його за те „застрілить як пса, як тільки його де зустріне".

Те все тепер здійснилося. Премієра вбили три молоді терористи. Та найгірше те, що всі відчувають, що це щойно початок ширшої терористичної акції, яка звернена головно проти тих, що „запродують край жидівським інтересам".

ВБИВ „ПРИЯТЕЛЯ ЖИДІВ" І НЕ ЖАЛУЄ ТОГО.

СІНАЯ (Румунія). — Раду Константінеску, молодий убивник румунського премієра Дуки, заявив, що не жалує того, що доконав убивства, бо вбив „приятеля Жидів". Потім Константінеску розповідав подрібно і з найбільшим спокоєм, як вибухла бомба, кинена його товаришем, і як вона не влучила премієра, та як він потім виняв револьвер і вистрілом положив Дуку на місці трупом. Заповів, що якби мав іще раз нагоду, а Дука жив, то знову виконав би на нього атентат. А зробив би це тому, що йому дорожче життя міліонів румунського народу, ніж життя одиниці, і то такої, яка є ворогом румунського народу, бо служить жидівським інтересам і кольонізує румунську землю Жидами.

ВСІ ВИХВАЛЮЮТЬ ПРОМОВУ РУЗВЕЛТА, АЛЕ НА СВІЙ ЛАД.

БЕРЛІН. — В Німеччині приняла преса різдвяну промову президента Рузвелта назагал прихильно. Німці є того переконання, що та промова означає зворот Америки до Европи, як теж є ударом у Варзайський договір і в Лігу Націй.

ЛОНДОН. — Кажуть, що певно сам Рузвелт здивується, як інтерпретують його промову в Анґлії. Бо кажуть, що президент у своїй промові станув по стороні Анґлії й Франції, а заявився проти Гітлера.

ВАРШАВА. — Польські урядові часописи хвалять промову Рузвелта за те, що вона є за територіяльну непорушність Европи і є звернена проти Німеччини Гітлера. Кажуть, що Німеччина повинна добре розважити цю промову речника такої могучої сили, як Америка.

НЕ ВМІЮТЬ ЩАДИТИ.

МОСКВА (Росія). — „Правда" ляментує, що на залізницях і по металюрґічних заводах нема ніякої економії в уживанню топлива. Є розтратна господарка, яка противиться елементарному поняттю про ощадність.

НІМЕЧЧИНА І КАТОЛИКИ.

БЕРЛІН. — Стерелізаційний закон, який викликав великий шум, буде, під натиском католиків і Ватикану, злагіднений.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З НОВИМ І ЮВИЛЕЙНИМ РОКОМ

Зачинаємо рік, в якім Американська Україна матиме нагоду зробити перегляд свого національного істнування за останніх 40 років. Іншими словами: вглянемо в історію цілого нашого життя в Америці. А нагодою до цього буде **сорокліття істнування Укрнінського Народного Союза.**

В сьогоднішнім числі поміщено відозву Головного Уряду У. Н. Союза, якою **проголошено офіціяльно 1934-тий рік Ювилейним Роком Українського Народного Союза.** У звязку з тим ювилеєм проголошено теж Ювилейну Кампанію в цїли придбання для орґанізації у ювилейнім році принаймні пять тисяч нових членів.

Ми вже чули, пережили і відсвяткували ріжні ювилеї. Ми теж перебули ріжні кампанії. Виходилоб, що справляти ювилеї чи відбувати кампанії приєднування членів не є для нас чимсь новим, надзвичайним, притягаючим. Та нам здається, що в цім випадку навіть ті, для яких такі справи є буденщиною, признають, що говорити чи писати про 40-літню діяльність У. Н. Союза, або її святкувати, це в українських обставинах річ надзвичайна, а в українсько-американськім житті — одинока.

А коли ця подія є надзвичайною, то було би з національного й орґанізаційного боку гріхом не використати її для загального добра. Бо скріпити і побільшити членство У. Н. Союза, значить: скріпити українську силу в Америці. Значить: забезпечити українській іміґрації основу до дальшого життя й розвитку.

Це заставляє нас не тільки радіти отим Союзовим Ювилеєм на словах, у пісні, в промовах, закликах і відозвах, але змушує нас теж приложити рук до серіозної праці, до обовязкового придбання Союзови нових членів, і то головно з молоді. Тільки тоді, коли ми притягнемо до Союза нові кадри молоді, його 40-літній Ювилей буде вершком чудових змагань, завершенням великого діла, доконаного старою ґенерацією нашої іміґрації. Ніхто з нас не вірить і не припускає, щоби ми, стара ґенерація, ще за свого життя зачала копати гріб своїй власній найдорожчій дитині: У. Н. Союзови. І тому, не закриваючи того, що коли Союз не дістане нової крови, то зачне старітися, зачнім відразу, з першими днями Ювилейного Року, думати про те, як задержати Союз вічно молодим, як дістати молодь до нашої орґанізації. І ми певні, що коли У. Н. Союз був добрим для батьків, то буде добрим і для їхніх дітей. По добрих батьках прийдуть добрі діти. Що дай, Боже!

О. С.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

То **не ми** спільними силами, то — **нас!**

Не встановлюємо гіпотези, не доказуємо нічого. Лише звертаємо увагу на факти, маркантні факти:

По часописах пролунав відгомін промови Косіора, одного з найвизначніших достойників СССР, про потребу витеребити всіх українських контрреволюціонерів, і то не тільки в межах російської імперії, але й поза ними. А до контрреволюціонерів зачислено, крім підданих Москви, ще й митрополита Шептицького, і Коновальця, і Донцова, і Палієва і багато інших діячів українських за кордоном СССР. Але не про це я хочу говорити, лише про те, що той достойник СССР, який закликає до винищення української „контрреволюції", Косіор, є Поляк...

Другий факт: Викрито аферу Сохацького, головного діяча Польської Компартії і Компартії Західньої України, який свого часу знищив „контрреволюційний уклон" у рядах компартії України, знищив усякий натяк на її самостійний український характер, підпорядкувавши її Варшаві й Москві. Тепер його арештовано в Москві і йому грозить смерть, бо він ділав на річ нібито 2-го відділу у Варшаві.

Третій факт: Відомий Радек (Собельзон), що тепер в „Ґазеті Польскій" розписується про потребу порозуміння обидвох братніх народів, про потребу російсько-польського аліянсу, цей Радек є ніхто інший, як галицький Жид і бувший член Соц.-Демократії Королівства Польського і Литви, отже польський соціяліст...

А дальше: Мочулькевич, один з визначних членів совітського міністерства воєнних справ, є теж Поляк... Видне становище в СССР займають Поляки Пшибишевський, Мархлевський, недавно займав Дзержинський.

Все це дивний збіг обставин, але припустити, що цей збіг обставин зовсім залишився без впливу на російську політику супроти Українців, ніяк не можна.

Порозуміння „двох братніх народів" є фактом доконаним, і ми поносимо його тягарі.

А вже щоб там не було, але незалежно навіть від тих польських імен серед головачів російської політики сам факт ліквідації, що так скажу, польського фронту в СССР і повна забезпека з цеї сторони, розвязали зовсім руки московським можновладцям у відношенні до нас.

І так у свіжих російських ґазетах уже читаємо, що зачалося ґенеральне вичищування партії комуністів від усіх, навіть архильояльних українських елементів. Лише за останні два місяці 10.000 випробуваних московських комуністів втілено в колхози України, щоби ліпше, як свої, витискали збіже від голодуючого мужика.

За останні 10 місяців змінилися на Україні 1,340 керівників районових орґанізацій. Замінено 237 секретарів районових парткомітетів, замінено місцевий елемент Москалями, а це число, 237, вказує, що нових секретарів прислано майже в усі райони України.

Призначено 249 нових голов парт. інсполкомів на Україні і наново зорґанізовано 636 політвідділів при МТС (машиново-тракторових стаціях) — орґанізаціях, які мають бути сільською жандармерією для успішного видирання збіжа від українського населення. „На заході нічого нового" для С. С. С. Р; на заході спокій. Української іреденти в Польщі не надіються. Тиша...

І ось під тую тишу, з розвязаними руками, зачинає московський кат свою розправу над безборонною Україною. Але сам факт, що стільки людей там зліквідовано, стільки вигублено, стільки орґанізацій розвязано, та що всетаки треба ще касувати навіть самі **партійні** органи на Україні, як ворожі владі, усе те свідчить, що на **Україні не має російський режим майже ніодної людини,** не кажучи вже про кляси, **яка готова булаб підтримувати той режим!** Він — тепер це до очевидности всім ясно — тримається виключно силами імпортованими, московськими. **Це режим окупантський в найстислішим значінні цього слова.** Як такий, він не може тревати довго.

ГОСПОДАРСЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ В СОВІТАХ

(УП) Ще й сьогодні нахваляється совітська преса добрими жнивами цього року, хоч вже всім є відомо, що жнива випали далеко не так, як предлижили були совітські чинники. Свойого часу говорилось у совітській пресі про рекордові жнива. Сьогодні показується, що так, як і давнішими роками, всі ці сподівання були перебільшені і нічим неоправдані. Про добрі, а не вже аж рекордові жнива не може бути тепер ніякої мови. Що правда, деякі области сивітського Союза, як частина України, Татарія й Башкірія, мали добрі жнива, зате одначе в інших областях, як північний Кавказ, Поволже, Казакстан, був неврожай. До того долучається ще й та обставина, що мимо всіх напружень і машинізації господарства при жнивах помітно було занадто великі розтрати зерна, як було й давніщими роками. Частини збіжа взагалі не зібрано з поля, дальше злемолочено, а головне, що селяни крали збіже. Це все спричинило велику страту збіжа. В середньиму можна сказати, і так кажуть господарські чинники з Москви, що жнива були вище середніх, цебто на гектар 6.5 сотнарів, коли совітські можновладці рахували одержати з гектара коло 8 сотнарів збіжа. Отже плян недовиконано на 20%. Разом зібрано коло 60 до 65 міліонів тон. В минулому році зібрано теж коло 60 міліонів тон, хоч було в пляні передбачено коло 70 міліонів тон.

З огляду на такі погані жнива трудно рахуватисѣ з тим, що харчові трудности в деяких частинах держави будуть усунені. Беручи на увагу те, що селянство мусить віддати державі коло 20 міліонів тон, а кромі того ще мусить платити натуральні податки та ріжні драчки в формі помолу, оплати машиново-тракторних стацій і т. п., то навіть не вистарчить йому на прожиток, хоч жнива в загальному були трошки кращі, як минулого року. **Отже небезпека масового голоду в цілому краю є далеко більша ніж в минулім році.** До того долучається ще й комунікаційна кріза, яка доходить в Совітах до вершка. Вже тепер помічається голод в деяких краях, як пр. північний Кавказ.

Зате положення робітництва по містах та червоноармійців є дещо кращим, бо в цьому випадку не грає ролі, скільки збіжа вродилось, лише скільки його стягнено з селянства, цебто чи переведено хлібозаготовку повністю чи ні. А хлібозаготовка розраховутєься не після того, скільки вродиться, лише скільки треба державі збіжа на вивіз та на прокормлення міст. На це потребує совітська влада коло 25 міліонів тон, з чого зібрано лише 20 міліонів у формі добровідьної віддачі збіжа селянами як податок. З огляду на напружене положення між населенням власти старалися дуже інтензивно перевести хлібозаготовку вже в перших місяцях жнив, липні й серпні. Великий натиск згори довів до цього, що на 7 листопада зібрано вже коло 1.6 міліонів тон збіжа більше ніж у минулому році. А до кінця листопада мусіла бути закінчена хлібозаготовка в цілому Союзі. Багато областей, а між ними й України, вже закінчили віддачу хліба. Мимо заборони торгувати збіжем, селяни ним таки торгують без дозволу і тим утруднюють хлібозаготовку. Селяни кажуть, що краще їм продати збіже самим на ринку, як віддавати даром державі. А ціни на ринку дуже високі, кілька разів вищі, як ті, що їх призначила держава. Торговля збіжем прибрала була такі ризміри, що московська влада була примушена вскочити в цю справу і ще раз заявити з натиском, що торговлю лише там дозволиться, де виконається ввесь плян щодо здачі державі хліба, віддачі позичок і залишення резерви на насіння.

Отже в загальному урядови вдалося перевести свої наміри на селах. Зате одначе індустрія не дописала зовсім і в часі жнив не пособляла селян товарами. В цьому році продукція товарів першої потреби повинна була підвищитись у порівнанні з минулим роком на 10%, а фактично вона осталась на тому самому рівні. По даним совітської влади індустрія не доставила селянам товарів на суму 430 міліонів рублів. До того долучається ще й та обставина, що якість товарів яка була давніше, така й тепер, коли не гірша. Найкраще працювала ще бавовняна індустрія, зате вовняна, трикотажна і ґалянтерійна виказують застій. Дуже зле працює індустрія конфекційна, сірникива, скляна, порцелянова і шкіряна. Невідповідне постачання селян товарами залежить також в дуже великій мірі від комунікації, а дальше й від торговельно-розпреділючого апарату. Обі ці галузи господарства переживають тепер страшну крізу. Новий спосіб фінансування тих ділянок не приніс ніякої полекші і поправи. Також тяжка індустрія осталась далеко позаду пляну. Збільшення продукції в перших місяцях ц. р. виносило лише коло 10%, коли плян предвидів щось аж 21%. Річний плян виконано лише на 65%. Дуже зле стоїть з продукцією, вугля, заліза, сталі і нафти. Нафту добувають на експорт, а мимо того добування не поступило вперед, а навпаки, підупало в порівнанні з минулим роком. Добування вугля поступає вперед і звищується в порівнанні з минулим роком. Всеж-таки такиї надвишки, якої бажав собі плян з Москви, не можна осягнути й у вугільній індустрії. Деревляна індустрія працює дуже слабо, а головно панує велика кріза в засоблюванні паливними матеріялами всього населення. Тому то й напоминається всі державні установи й індустрію, щоб щадили з паливом, а цивільне населення мусить обмежуватись також в паленні в печах. Сталева й залізна індустрія також далеко остались позаду пляну. Добування заліза й будова льокомотив остались позаду, зате підігнано під плян будову тракторів та автомобілів.

В загальному можна вважати, що совітська індустрія збільшить у цілому році продукцію на 8.5% при пляні на 36%. Причиною цього є знову таки харчова кріза, цебто голод, що дається вже в знаки й робітництву. А дальше також і труднощі технічного ха-характеру, як постачання сирівцями, комунікаційна кріза, брак обробочних машин і т. п.

Торговельний білянс, який у роках 1931 і 1932 був пасивний, має тепер вигляди бути активним. Експорт значно змалів, бо нікуди вивозити, тому прийшлось большевикам дуже ибмежити й імпорт, і то далеко більше ніж експорт. Тим і пояснюється нібито активний білянс заграничної торговлі. В загальному торговельний оборот зменшився в порівнанні з минулим роком на одну третину.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ДВА СПОСОБИ ПИСАННЯ.

Ессад Бей, котрий написав кілька замітних книжок про Росію, писав про російського письменника, Буніна, у „Сатердей Ревю оф Литератюр": „Ті, що знали Буніна в тих часах, кажуть, що він бувало задумувався цілими годинами над ритмом одного речення".

Ессад Бей подає це як похвалу для Буніна.

У нас бувають люди, які інакше розуміють умову праці. У них письменником чи ґазетярем уважається не той, хто „тратить" час на читання і думання, а той, хто „сяде й пише".

ВИСЛІДИ ДВОХ СПОСОБІВ.

Бунінів спосіб писання дав певні висліди, яких зовнішні признаки були такі: в 23. році життя він дістає нагороду Пушкіна за поезії, а в 63. році життя дістає за свої оповідання й повісти нагороду Нобля, найважніще в світі признання для автора.

Тамті знавці письменства теж деколи пробують практично показати, якто пишеться, не думаючи й не читаючи. Їх письменницькі спроби носять на собі нестерте пятно, з якого видно, що автор не „тратив" часу на передумання того, що писав.

Сідаючи неприготованим до писання, такий знавець не може дати нічого свого, бо, хоч як це виглядає дивним, своє може дати тільки той, хто прочитав чуже та передумав його так глибоко, що зробив його своїм. Хто чужого не читає, той правильно дає теж чуже, тільки не перетравлене, а сире. Дає чуже, давно перечуте.

Він передає тільки те, що легко запамятати, що можна запамятати без напруження. Він передає пусті плиткости. Переливає з пустого в порожнє. Часто дітвацькі уваги, яких навіть розвинена дитина стидалася би підносити.

ДВА ГРОМАДЯНСТВА.

Літературні праці, що дістають такі признання, які дістав Бунін, можливі серед суспільностей, котрі добре розуміють умовини літературної праці та дають письменникам можливість працювати над творами, чи статтями. Такі суспільности, які „витрачують" гроші на те, щоби письменники могли довго приглядатися життю, передумувати бачене й прочитане та вкладати це відповідним способом, — такі суспільности дістають від своїх авторів твори, які ворушать у них думку та запалюють серце. Народи, в яких автори „сядуть і пишуть", засуджені читати твори, які не ворушать думки, не зачіпають серця. Вони читають річи, які тамті народи називають духовою риговиною.

ПУСТІ СЛОВА.

Відомий письменник Якоб Вассерман остерігає в своїй книжці „Моє життя як Німця й Жида" перед уживанням слова „антисемітизм", бо це слово не розкриває ні натури, ні жерела, ні глибини, ні цїли цеї ненависти.

Щоби дати читачеви зрозуміти натуру, походження, глибину й ціль якогось почування, на це треба чимало спостережень, чимало передумувань і чимало спроб вложити висліди спостережень і думань у слова. Хто на це часу не має, або не хоче мати, той навалить велику купу великих слів — про ненависти, амбіції, довіря, патріотизм, релігію, але ні одно з тих великих слів не дає читачеви ні крихітки поняття ні про натуру, ні про жерела, ні про глибину, ні про цїли почувань. Читання таких „творів" пропадає безслідно. Як автор не потратив часу на творення, то читач потратить час на читання.

Роман Антонович.

НА КОРДОНІ

Крівавим обличем прощало сонце землю. Його останні проміні гладили верховіття лісу, що розтягнувся над берегом Гориня біля Острога.

Кущі лозини, що безпосередньо тулились до берега річки, шелестіли своїм вузьким довгим листям.

Правим берегом річки проходжувався большевицький сторож граничної полоси. Його гостра темна шапка, насунена на вуха, відзеркалювала ясніше червоне обличе з надутими товстими губами й малими скісними очима. Його щоки й борода, зарослі рідким волоссям, веліли думати, що це син східніх башкірських степів.

Він станув і вдивлявся в образ старого Острога. Далеко на горбі в Каштанах мрів старий замок і башта Острозьких, в середині між баштою й замком православний собор. Внизу в садах розсівся Острог. На ліво, ближче під лісом, гостро стогнали пили тартаку.

Смеркалося.

Далеко десь відзивалися тарахкала граничників.

Башкір заслухавсь у вечірню тишу, проривану час до часу їдким скрипінням, що неслося з тартаку.

Кругом панувала тиша.

Яка вона інша—думав Башкір — закута, тяжка, тиха. Його малі очі призвичаєні до безсоння, небезпеки, руху, томились. Там далеко пестила його зір бездонна, одноманітна степова даль, а тут він був рабом ріжноманітности. Все було заблизько, все його лякало, жахало.

Він думав про рідний монотонний степ.

Він задуманий не бачив, як у лозах довгою доріжкою хвилювали їх верховіття.

Нараз прошив вечірню тишу гострий хрускіт сухої гиляки.

Спічаста голова відвернулася вправо. Вузькою прогалиною між лозами мигнула сіра стать і зникла в ґрупці вільхових кущів, що стояли тут над водою й гордо дивилися в природнє, уже сіре зеркало води.

Граничний сторож зігнувся. Він прошивав своїм зором вільхові кущі й згодом з крісом у руках підсувався до річки й до кущів.

— „Виходь! — засичав тонким голосом і підвів курок довгого кріса.

У вільшині заворушилося. Звідти вискочила сіра стать і пустилася прожогом у сторону ліса.

Впав сухий стріл.

Застогнала земля. Повітря прошило глухе „о-ой!"...

Усе затихло. Лише лози співали сумну шумливу пісню...

Граничний сторож випростувався. Далеко нервово розносилося гостре тарахкотіння граничних тарахкал. Воно зближалось.

Башкір підтягнув свої трикутні брови, широко розтягнув мязисті губи й задоволено, гостро притакнув головою.

— Єсть! — сказав і з наїженим штиком наближався до своєї жертви.

Близько відзивались тарахкала. Ще один крок ділив його від сірої маси, що лежала на землі, коли нагло за його спиною блиснув у вечірніх сумерках ніж і велика мязиста рука впала на коротку башкірську шию.

Огидно захарчав. Випустив з рук довгий кріс і зсунувся на землю.

Друга постать, що зявилася местником першої, скочила до неї, завдала собі її на плечі й з тим тягаром подалась у сторону річки.

Заметушились кущі лозини. Надходила спізнена поміч. Гомоніли суматошні голоси.

Над річкою зашуміла розбовтана вода. Неозначена маса серед води посувалася скоро вперед, нервово оглядаючись і вслухуючись у розбиту сумеркну вечірню тишу.

Голоси гомоніли вже над берегом.

Уже недалеко виднів чорний лівий беріг річки.

Гримнули стріли. Плюскотіла зачіплена вода Гориня. Сипалося залізо в сторону утікачів.

Нараз глухо бовтнула вода. Сіра маса зойкнула й сховалась у холодних хвилях розбурханої річки.

На поверхні води неспокійно крутилися круглі червоні бульки й піна.

Й усе затихло.

Серед лоз остався неповорушно большевицький граничний сторож-Башкір. В його короткій товстій шиї сторчала деревляна колодка ножа.

Й знову поплила сіра маса води Гориня своїм спокійним руслом...

В. Щадей.

ВЕРХОВИНА.

Бідна наша Верховина
Смутно визирає.
Залишена, окрадена,
Без хліба конає.

І поля ще нескошені,
Убогії ниви,
А вже нині на них прийшли
Студенії зливи.

Падуть дощі, води ллються,
Пора студеніє.
Бідна наша Верховина
Втрачає надію.

Не втрачаймо, браття, духа,
Не тратьмо надії,
Змагаймося, борімося —
Ще й нам зазоріє.

Борімося — поборемо
І лихо і горе.
Учімосяж, єднаймосяж
Під рідні прапори.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В СПРАВІ ОБХОДУ ЮВИЛЕЙНИХ СВЯТ ТА В СПРАВІ НАГОРОД ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА В ЮВИЛЕЙНОМУ РОЦІ.

Високоповажані Урядники і Члени Українського Народного Союза!

На іншому місці проголошуємо загальну відозву головного уряду У. Н. Союза в справі назначення 1934 року Ювилейним Роком У. Н. Союза з нагоди його сороклітнього істнування і полученої з тим Ювилейної Кампанії за приєднування нових членів. Тут подаємо вказівки й інструкції в справі самого переведення Ювилейних Свят.

1. В першій мірі кладемо на кожного члена і членицю У. Н. Союза обовязок подбати, щоб Ювилейні Обходи випали якнайвеличавіше. Це осягнемо тільки тоді, коли всі возьмемо активну участь, коли на Ювилейному Святі дотичного відділу чи відділів не забракне ні одного Союзовця, коли нашу присутність на такому святі **вважатимемо обовязковою.**

2. Ювилейні Обходи повинні відбутися в кожній місцевости, де тільки знаходяться Союзові відділи. Коли в якійсь місцевости є тільки один, чи два відділи, або взагалі є мале число членів, то тоді такий відділ чи відділи можуть злучитися з відділами поблизької місцевости та спільно улаштувати дотичне свято. Коли такого відділу чи відділів, з якими можна було би злучитися, поблизько нема, тоді Союзовці дотичної місцевости, хочби і найменшої, самі влаштовують своє свято.

3. Вже в найближчому часі повинні потворитися в кожній місцевости, де тільки знаходяться Союзові відділи, **Ювилейні Комітети.** В тій цілі урядники поодиноких відділів дотичних місцевостей повинні якнайскорше порозумітися між собою для скликання спільних зборів та створення на них Ювилейних Комітетів.

4. Тому, що підготовка до Ювилейних Обходів забере доволі часу, то Ювилейні Свята повинні початися зпочатком березня 1934 року і тревати до кінця біжучого року. Великі центри, де є найбільше число Союзовців, повинні зробити початок у святкуванню Ювилейних Обходів.

5. Кошти для винайму галь, для виведення відповідної святочної програми та взагалі всі видатки, получені з тими Ювилейними Обходами, покривають спільно всі відділи дотичної місцевости. Потім відбирають собі ті виасиґнувані гроші з загального приходу, який вплине з розпродажі вступних тікетів на свято. Чистий дохід з такого свята треба прислати до головної канцелярії У. Н. Союза. Весь гріш, який вплине з Ювилейних Свят, буде вжитий на **„Фонд Молоді"** на видання анґлійською мовою відповідної літератури, призначеної для тутешньої молоді. Частину тих грошей можна вжити також і на Рідний Край.

6. Крім концертової програми, яка буде залежна від обставин, числа Союзовців і місцевости, найважнішою і необхідною частиною Ювилейного Обходу повинні бути відповідні промови про розвиток У. Н. Союза, про його сороклітню працю, а зокрема про ті завдання, які ми тепер маємо сповнити для дальшого зросту сили У. Н. Союза. Тими промовами ми маємо звеличити сороклітні труди майже двох поколінь, підрахувати наші теперішні досягнення, а найважніше: скріпити наші сили й енерґію для дальшої праці в користь нашої орґанізації. Та дальша праця, наша провідна ціль і мета — це придбання в Ювилейному Році 5,000 нових, головно молодих членів.

7. Головна канцелярія видасть українською й анґлійською мовою спеціяльні брошури для вжитку відділових урядників та членів. В тих брошурах будуть подані короткі промови, які повинні бути виголошувані з нагоди Ювилейних Свят. Коли якась громада не буде мати в себе окремого бесідника з головного уряду У. Н. Союза, чи з редакції „Свободи", то один з відділових урядників буде обовязаний відчитати з присланої брошури приготовану промову. Ті брошури будуть вислані з головної канцелярії на початку березня у відповідній скількости до кождого відділу. Крім промов, у тих брошурках будуть подані також інструкції для приєднування нових членів, короткий начерк кляс і родів обезпечень в У. Н. Союзі, інформації про „Першу лікарську поміч" та короткий календар на 1934 рік.

8. Кожний головний радний У. Н. Союза повинен бути активно заінтересований Ювилейними Обходами, які відбуватимуться в його окрузі. Він повинен бути присутним на таких Ювилейних Святах своєї округи, а зокрема тоді, коли в дотичній місцевости не буде присутним котрийсь з урядників головного екзекутивного комітету, або член редакції „Свободи".

9. Обходячи такі Ювилейні Свята, треба нам усім, членам і членицям, мати завсіди на увазі, що такі Ювилейні Обходи увінчаються успіхом тільки тоді, коли у висліді звербують якнайбільше число нових членів.

НАГОРОДИ.

10. Ювилейна Кампанія закінчиться признанням відповідних **Ювилейних Нагород,** якими будуть наділені поодинокі члени, а також поодинокі відділи. Висота тих нагород буде означена на наступному річному засіданню головного уряду У. Н. Союза, яке відбудеться в лютім ц. р., та буде тоді проголошена окремим звідомленням у „Свободі". Такі нагороди уділятиметься за кождого нового члена, який буде звербований на протязі цілого Ювилейного Року.

11. Вербуючи нових членів, треба звернути особливу увагу на те, щоби приєднувати до орґанізації головно молодих та здорових членів. Не треба втягати до орґанізації хорих і калік. У. Н. Союз рад би помогти кождому, але, будучи в першій мірі запомоговою орґанізацією, він не повинен і не може робити нічого такого, що є шкідливим для нього, а тимсамим для всього членства.

12. У звязку з тими нагородами, які У. Н. Союз признаватиме за приєднування нових членів, відділові секретарі будуть обовязані держати точний рекорд кожного нового члена, відповідно до цього, ким дотичний член буде звербований. А що в часі Ювилейної Кампанії назвища тих членів, які придбають найбільше число нових членів, будуть проголошені в „Свободі", то відділові секретарі повинні час від часу повідомляти головну канцелярію про тих активних членів та про висліди їх роботи.

Тому всі до праці! Хай з новим Ювилейним Роком клич У. Н. Союза „В лучности сила" не втихає, а рекорд нових членів хай перевищить усі дотеперішні.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ У. Н. СОЮЗА:

М. Мурашко, гол. предсідник
В. Малевич, заст. гол. предсідника
Д. Галичин, гол. рек. секретар
Р. Слободян, гол. фін. секретар-касіер
П. Маційовський, завідатель „Свободи".

З НОВИМ РОКОМ

Минув старий рік, повний лиха і нужди. Для нас, Українців, він був найгірший, бо не тільки що ми багато потерпіли тут в Америці, але наші брати ще більше в краю.

І новий рік не дуже має великі вигляди для нас, а спеціяльно для наших братів у старім краю. Їх чекає дальша неволя і голод. Завзяття наших ворогів нас знищити не устало, а навпаки: ще більше зростає.

Тут в Америці виглядає на ліпші часи. Правда, що ще міліони без роботи і засобів до життя, але президент Рузвелт старається всіми силами поліпшити їх долю.

За десять місяців він успів привернути роботу близько шістьом міліонам осіб. Забезпечив депозити в банках, знизив ціну доляра і помалу починає контролювати визискувачів з Вол стріту, через котрих спекуляцію стратили також Українці міліони долярів своїх тяжко запрацьованих грошей.

Ми, Українці, повинні помагати президентови Рузвелтови, як всі інші народи помагають. Може він у дечім помилиться або не зробить стільки, скільки ми сподіваємося, але це саме, що він сказав, що „як я зроблю помилку, то я перший признаюся до цеї помилки", і „як я одним способом не зроблю, то буду пробувати іншого способу, але зробити таки зроблю", повинно нас всіх заохотити йому помагати.

Багато з нас думає, що президент Рузвелт до нині не зробив цього всього, що обіцяв. Ми мусимо бути терпеливі і брати справу з практичного боку.

Як він обняв уряд, то в Америці була деморалізація фінансова й індустріяльна. Ввесь нарід стратив надію і багато навіть визначних провідників пророкувало, що як так потреває дальше, то буде революція. Він успів своєю здібністю привернути не тільки порядок, але й довіря в цілого народу.

Це великий поступ. Навіть його критики йому це признають.

* * *

І серед нас, Українців, трохи поліпшилося. Ми вже нарешті припинили братівбивчу політику і ненависть один до одного. Нині ми всі вже розуміємо, що гнівом, очорнюванням і підозрінням нічого не скористаємо.

Ми вже бачимо свої помилки. Хоч ці наші помилки принесли нам багато лиха, однак не є запізно опамятатися.

Правда, що серед нас і нині є ще деякі одиниці, котрим тільки власна користь і особиста амбіція лежить на серці. Вони інше нам говорять, а що інше роблять.

Такі одиниці повинні уступити з цим Новим Роком. Це не є напад або особиста критика, але зрозуміла справа. Раз нарід стратить довіря до одиниці чи одиниць, то знаємо, що такі одиниці не мають більше права вештатися серед народу і репрезентувати себе провідниками, бо така їх тактика лише шкоду приносить народови.

Нам треба чесних і совісних провідників. Нам треба згоди. Ми один нарід, одна мова й один звичай. Не робить ріжниці, хто до якої партії належить, або до якої церкви ходить: він є Українець, бо наш ворог нас усіх однаково нищить.

Ані не робить ріжниці, чи ви походите з Великої України, Галичини, Буковини чи Підкарпаття; ми один нарід — ми Українці.

Берім приклад з Жидів. Не робить ріжниці, з якого краю Жид приїхав до Америки: він є добрий Жид і один за одним, мовляв, в огонь скочить. І нині з ними всі народи числяться.

В народній роботі ставаймо як Українці, а не особисті вороги і партійники. Говорім правду один одному в очі. Критикуймо один одного за помилки, але конструктивно. Не вдаваймо приятеля в очі, а поза очі не обчорнюймо і не киньмо останніми словами. Так чесні люди не роблять.

По товариствах, братствах і організаціях не сварімся. Закиньмо вже раз ці нерозумні наші сварки. Вони нікому ніколи ніякої користи не принесли, тож і нам не принесуть.

Стараймося помогти один одному, навчаймо, хто розумніший, менше розумних, словом: наслідуймо добру науку Шевченка: „Обніміте, брати мої, найменшого брата".

Як будемо сповняти ці свої народні обовязки чесно, справедливо один для одного, то будьмо певні, що зробимо великий поступ у нашім народнім життю і станемо нарівні зі всіми іншими культурними народами.

Дай Боже, щоб ми зачали ту добру роботу з отсим Новим Роком і полишили добрі приклади для своїх дітей.

Антін Пашук.

ПЕРЕДМУРЯ ЕВРОПИ.

(Передрук із львівської „Перемоги").

„Своїми грудьми боронила Україна захід від заливу диких орд, почавши від найдавніших часів аж до недавнього заливу орд червоного наїзника".

Скільки разів я таке прочитаю чи в статті, чи в листі до мене — я все мушу тоді задержатися.

Задержуся, пірну в історію, як у фотель, аж до найдавніших часів і пригадую собі ті всі заливи.

Пригадую собі перекази про Печенігів, як з ними боровся князь Святослав і інші. Багато тих переказів, але так, видно, добре справилися наші предки, що ті перекази легеньки, так як у вертепах київських бурсаків. Такі собі герці... Потому Половці. Князь Ігор!... Через українські степи день і ніч несеться українське лицарство... Земля стугонить... Дрожи, вражий Половчине!

Від досвіта до рана,
Летять стріли каленії...

Чую, як стискається мій кулак. Відчуваю в своїх жилах кров предків, що били цю азійську наволоч. А потому Монголи...

А потому Турки... А потому Татари...

А потому червоні Москалі...

І кожний раз на українських землях ломалася сила дикої орди... Заки орда перейшла до другого берега Української Землі — дикий звір стікав кровю. Не було в нього сили піти дальше...

А Европа тимчасом розвивалася, безпечно, в запіллю...

Росли міста. Ґрафи й барони уладжували турнії. Поети співали про любов. Малярі покривали фресками блискучі салі. Накопичувалося золото. Розвивалася наука, фільософія, промисл, торговля...

Фронт був ген, там, далеко... навіть відгомін не доходив.

Врешті пригадала собі за них Европа.

Треба для цього народу щось зробити! Таким байдужним не можна бути... Якщо ми за українськими плечима спотужніли до цеї міри, що взяли керму світа в свої руки, то це накладає на нас обовязок... І т. д....

І державні мужі Европи повизначували поважні суми з державних буджетів, зїхалися на конференцію і — створили державу для... Жидів... у Палестині...

А Україна?

(Кінець тої статті, кілька рядків, ляцький цензор сконфіскував).

В. П. Гірний.

БАНКИРІ СТАЮТЬ ПЕРЕД СУД.

Нема, здається, в Америці такої ділянки бизнесу, котра робилаб стільки шкоди населенню, всьому бизнесови й самій собі, що банковий бизнес.

Всім добре відомий крах нюйорсього банку, котрий гучно вживав навіть імени Злучених Держав для своїх темних операцій, а котрого крах коштував депозиторів кількасот міліонів долярів.

За ним упали в Америці кілька тисяч банків. В Канаді за той час не впав ні один. Ті банкротства заподіяли людям шкоди безпосередні. Шкоди виносили певно грубі біліони.

Слідство, котре недавно перевів сенатський комітет для банкових справ, кинуло світло на посередні шкоди, які принесло людям американське банкротство. Це слідство показало, що самий тільки Чейс бенк накинув легковірній публиці ріжні сумнівні шери на величезні біліони долярів. Люди купували шери, бо не знали фактів, які були відомі банкирам, але ними затаєні.

Хто читав про того роду зловживання народнього довіря, той мусів питати себе: І невжеж нема на це ніякої правної заради? Невжеж уряд не може ніяк потягнути цих людей до відповідальности? І невжеж таке має діятися далі?

Нарешті американський федеральний уряд почав судовий процес, який виглядає на перший крок проти банкирів. Федеральний уряд домагається процесом, щоби нюйорський Клірінґ Гавз та 20 банків, з ним звязаних, повернули людям депозити банку Гаримана. Ці банки ґарантували урядови, що вони повернуть депозити всім вкладчикам банку Гаримана, як уряд не замкне банку, коли урядова контроля відкрила невиплатність банку. Банки боялися, що проголошення невиплатности банку Гаримана підорве довіря до всіх банків та спричинить „рон" на них, і уряд згодився на пропозицію банків. Та діставши те, чого вони хотіли, банкирі не захотіли виповнити свого зобовязання, не хотіли виконати своєї ґарантії. Вони думали, що уряд не важиться розкрити публично свою угоду з банками. Зрештою, банкирські адвокати запевнили банкирів, що уряд не може правно випозивати ґарантії.

Уряд зробив інакше. Він розкрив свою угоду з банкирами. Немовби сказав: хай нарід знає і судить. Уряд вірить, що нарід розуміє чесність його мотивів. У публичній опінії не стратить відай уряд, а банкирі.

Уряд пішов у суд. Можливо, що суд відкине позов. Та й тоді урядови ще лишиться можливість піти перед конґрес і зажадати ухвалення гострішого закона проти банкирів.

На всякий випадок банкирі стоять перед осудом. І це їм уже віддавна належиться.

ПІЗНО В ОСЕНИ.

З дерев пожовклий лист облітає
Й трави зісохлі шелестять,
А дикі гуси, що десь зпізнились,
У теплі краї спішно летять.

На пустім полі посірілім
Безлистий дуб бовваніє,
Тай берези журу журять,
Що вже сонечко на них не гріє.

Лиш ще деподе квітка осінна
Немов сирітка сама сторчить,
І тепла, сонця виглядає,
Бо від холоду тремтить, дрожить.

А жорстокий вітер осінний
Красу її розвіває,
А вона вяне й головку клонить,
Хоч житоньки ще так бажає.

А сонечко скрилось за хмари
Й вандрує в іншу країну,
Щоби не гріти квіток зісохлих
І не дивитись на руїну.

Зате місяць без життя й тепла
Виринає в ночі зза хмар
Тай з чуда-дива витріщує очі,
Де ділися літа і весни чар.

Анастасія Рибакова.

965927

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНҐСТАВН, О.

Гостина в честь пароха, громадського робітника.

Йонґставнська громада влаштувала дня 24. листопада м. р. свому священикови, о. Забаві, несподівану гостину в церковній галі. В гостині взяло участь коло 400 людей: судді, адвокати, доктори й інші визначні люди. Сестриці привитали його цвітами, пані Білик обдарувала його величавим тортом в українських кольорах і з написом: Нехай живе! Парохія дала йому в дарунку гарний годинник, а хор перо. Вечеру відкрив церковний предсідник Василь Білан, тостмайстром був пром. Микола Винник.

Говорили судді, потім адвокати й доктори. Всі чужинці були здивовані, що в нас стільки є народу. По скінченню бесіди о. Забави парохіяльний касієр багато не говорив, але подарував на церкву $100 і закликав інших іти за його приміром. Йосиф Білик подарував $25. Говорили далі: Михайло Бодак, Олекса Петрик, Семен Пущак і І. Павловський. На останку хор відспівав „Ще не вмерла Україна".

Гість.

ІСТОН, ПА.

Свято української державности.

Заходом української греко-кат. парохії св. Духа, тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137 У. Н. Союза, і тов. Українських Робітників, від. 170 У. Р. С., відсвятковано 3. грудня 15-літню річницю проголошення української державности на землях Західньої України. Пополудні відправив о. Колтуцький молебень і панахиду за поляглих борців. Підгас панахиди співав хор, а товариства виступили з прапорами. Священик виголосив проповідь над могилою Стрільця і говорив про геройські діла. Потім хор відспівав „Боже великий, єдиний".

По панахиді пішли вірні до церковної галі, удекорованої синьо-жовтими лентами. Над сценою виднів напис „Слава Борцям".

Про значіння Листопадових Свят говорив о. Колтуцький. Хор, під управою дяковчителя Володимира Романкова, відспівав: За Тебе, Україно, Їхав стрілець на війноньку, Ой летіла горлиця. Дівочий хор відспівав „Ой там при долині". Шкільний хор відспівав: Гей орле, орле і До Рідного Краю. Декламували шкільні діти: Ольга Концевич, М. Горон, Марія Колодруб. На скрипці і на піяні грали Марія і Стефан Терлецькі. Святочну промову виголосив п. М. Цеглянський.

Потім переведено збірку, а далі виступив мужеський квартет: Романків, Дашевський, Терлецький і Підгайний. По відспіванню кількох пісень хором свято закінчено відспіванням національного гимну. Всі точки публика нагороджувала оплесками. Свято вийшло гарно, а чистий дохід, в сумі $35, призначено на інвалідів і вислано до краю через Обєднання.

Жертвували: тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137 У. Н. Союза, $5; тов. Українських Робітників, від. 170 У. Р. Союза, $5; по $1: о. М. Колтуцький, І. Вересюк, В. Сокіл, М. Підгайний, М. Колодруб, І. Милимук, В. Романків, Ст. Терлецький, І. Терлецький, В. Потапій; по 50 центів: М. Загоруйко, Д. Вересюк, В. Литвин, С. Возьний, В. Гудз, І. Дашевський, Г. Білоус, Текля Романків, Павлина Порохняк.

Михайло Колодруб.

ЧЕСТЕР, ПА.

Листопадове Свято.

Дня 10. листопада честерське громадянство відсвяткувало 15-ті роковини незалежности Західньої України.

Свято розпочалося відправою в українській православній церкві, а закінчилося концертом в Українськім Народнім Домі.

На концерт прибуло поважне число гостей. Кожний звернув увагу на сцену, де електричні проміні пробивалися крізь синьо-жовті числа 1918 і 1933, між якими пишався герб Соборної України.

По середині сцени стояла стрілецька могила серед цвітів і пальм. А над могилою виднів величавий національний прапор. Між могилою й прапором був уставлений в одностроях місцевий хор молоді.

Декорація сцени виглядала як живий образ, що зробило миле враження, яке зросло, як рознісся над могилою чарівний голос сурми.

Вступне слово виголосив голова громади, В. Гарасим. Він коротко й щиро змалював силу традиції Листопадового Свята.

Далі слідували 35 точок ріжних співанок мішаного хору, дуети, соля, декламації і хор шкільних дітей, під управою о. Марущака.

Хор дорослої молоді, що числив около 40 членів, вивязався добре, за що його нагороджено грімкими оплесками. А хор шкільної дітвори виглядав чепурно, весело і здисципліновано.

Деклямації теж вийшли дуже добре. Панна М. Пастирнак і С. Миштурак відспівали своїм гарним голосом дует у супроводі піяна С. Рубаш.

Світочний реферат виголосив старшина Української Армії, Дмитро Галичин. Бесідник говорив про давні й нові визвольні змагання українського народу, зупинившися довше над першим листопадом 1918 року. Він сказав, що наш нарід відноситься завжди добродушно до своїх ворогів і через те терпів невдачі. Але, щоби їх більше не було в історії наших визвольних змагань, повстали тепер нові загартовані мілітарні й революційні бойові сили, що приготовляють наші маси до святого, рішаючого бою! Авангардом того напряму є У. В. О.

По рефераті приступлено до збірки на визвольну акцію, яка буде вислана до Обєднання.

По збірці пані О. Совінська, А. Луцик і о. Марущак відспівали соля при акомпаніяменті М. Пастушок і Е. Сороки. Всі солісти співали добре, за що їх обдаровано оплесками.

Кінцеве слово виголосив о. Марущак, потім відспівано „Боже великий" і „Ще не вмерла Україна".

Пізніше гром. Т. Сорока повідомив всіх членів У. Н. Союза, що головний рек. секр., Д. Галичин, буде мати наради над добром У. Н. Союза. На наради зійшлося гарне число Союзовців, котрі уважно вислухали головного урядника, який представив нові роди обезпечення в У. Н. Союзі. Говорено теж про нашу молодь та піднесено потребу творення відділів молоді, де молодь мала би провід у своїх руках. Старші Союзовці віднеслися до цього дуже прихильно. Багато було теж цікавих запитів, на котрі головний секретар відповідав задовільно.

Теодор Федусь.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

З хрестин на Рідну Школу.

З нагоди хрестин в п. В. Цвіркача, які відбулися дня 3 грудня, зложили на зазив п. Н. Пелехатого на Рідну Школу слідуючі гості по $1: В. Цвіркач, П. Головчак, Ів. Гнот, Н. Когут; по 50 цнт.: А. Барбер, Н. Пелехатий, М. Савчин; по 75 ц.: Т. Добуш і Й. Коваль; по 25 цнт.: Р. Мовчко, О. Бутер, К. Кащук, М. Савчин, а Кобилянський 40 центів, І. Капраль 10 ц. Разом зібрано $6.50, які вислано до краю через Обєднання.

А. Боднар.

БАБИЛОН, Л. АЙ.

Піддержують боротьбу.

На відчиті гром. Т. Свистуна, організатора ОДВУ, й заложенню відділу тої організації зложили на допомогу бойевій акції по $1: О. Роминьовський, К. Пех, В. Казновський, О. Кіпибіда, М. Петровський, Анна Озарчук, Анна Ратушка, А. Кіпибіда, І. Озарчук, Г. Пікула, Наталка Плескун, Д. Бесовецький, П. Заверуха, К. Кіпибіда, І. Петровський, Спірідон Бемко, А. і Л. Цимбалістий ($1.50), С. Ратушний, Д. Пунда, Анна Підлісна, Д. Мазур, Н. Цимбалістий; Т. Скоробогатий 75 цнт.; по 50 цнт.: М. Скоробогата, А. Манчак, пані Горичук, І. Підлісний, А. Гловацька, І. Литвин, А. Гловацький, Ґ. Бемко, П. Николишин, М. Щурко, О. Сопілка, О. Пидниш, О. Цимбаліста, М. Бемко, Петро Підлісний, М. Турянський, М. Левш, Анастасія Ляндвер, П. Ґенеґа; дрібними жертвами $2.90. Разом зібрано $35.15.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З забави на Рідну Школу.

З нагоди ювилейної забави, яка відбулася в громадянина Григорія Прийми, присутні гості не забули і за Рідну Школу в ріднім краю і зложили: Григорій Прийма $3; по $1: Ілля Гузар, Михайло Никський, Іван Дерев'яний, Італієць Енджело Вічело, Василь Навроцький, Петро Назаревич, Іван Пастух, Іван Зборовський, Михайло Боднар, Іван Василиків, Ілько Ткач, Прокіп Панчишин; по 50 ц.: Анна Ткач, шкільні діти, котрі жертвували гроші своїх родичів: Марія Назаревич і Василь Гузар по 25 ц.; а Анна Паньчишин і Мирослав Василиків по 50 ц.

Зібрано разом $17.25, котрі вислано на Рідну Школу через Обєднання. Збіркою занявся Ілля Гузар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(15).

Змірявши очима висоту мурів вязниці, Тарзан набрав переконання, що якби він так розбігся добре, то міг би схопитися пальцями за край вершка. Одначе він мусів би ждати на сумерк, заки міг би пробувати щось подібне зробити. Як наближався вечір, поведення мешканців видимо змінилося. Вони ходили нервово то сюди то туди перед входом на подвіря, закритим великою камінною плитою.

Накінець одна з жінок тупнула ногою об землю. Це підхопили інші, поки на цілому подвірю довкруги не чути було нічого крім тупання босих ніг. Тарзан не міг зрозуміти, що це значить. Що воно не означало, то, видно, з того нічого не вийшло. Нагло одна дівчина схопила в руки палюгу та почала бити нею об плити муру.

Інші дівчата пішли скоро її слідами, а молодші далі тупали ногами. Тепер Тарзан зрозумів, що цим вони давали знак, що є голодні. В цей спосіб вони домагалися від своїх сторожів поживи. Тарзанови теж захотілося їсти і він хотів бачити, щоби дівчатам вдалися їхні заходи. Крім цього він догадувався, що ці люди не мають мови, ні голосу. Дівчина, що почала бити палкою, нагло задержалася й показала палкою на Тарзана. Інші подивилися на нього, а потім назад на неї; потім вона показала свою палку.

Згодом вона наслідувала знаками рухи. Вона показала, як палюга паде на голову Тарзана, а потім дівчина з товаришками їсть Тарзана. Тарзан це все добре зрозумів і мався на обережности. Тепер тупання й биття палками об камінь устало і все товариство дивилося на Тарзана голодними очима. Їх мати, Перша Жінка, що мала принести їм їду, не жила. Це вони знали. Вони знали теж, що не їли вже два дні.